

- Paperbacks by May Fair Books. 1967; Gunn John. The Man who was to Reach. London: Armada Paperbacks by May Fair Books. 1967.
24. *The Australian*. 1972. March 2.
 25. *Nation*. 1972. March 4.
 26. *TV Times*. 1972. March 11.
 27. *Melbourne Listener. In-TV*. 1976. July 17.
 28. *South Australia TV Guide*. 1976. August, 14.
 29. Зернецька О. В. Всесвітній форум дослідників масової комунікації. *Всесвіт*. 1997. № 3–4. С. 44.
 30. Special Broadcasting Service ACT, 1981 Sydney : SBS, 1991. 13 p.
 31. SBS Television: Bold, Brave, Independent. URL: <http://www.sbs.com.au/aboutus/our-story/index/id/5/h/Television>
 32. Зернецька О. В. Австралійська модель телерадіомовлення: етнонаціональні і етнокультурні проблеми. *Наукові записки. Зб-к Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. Сер.: Політологія і етнологія*. 2000. Випуск 12. С. 193–201.
 33. Зернецька О. В. Українське поселення в Австралії. *Зарубежний мир*. 1991. № 21. С. 25–31.
 34. ABC and Efficiency Study. URL: <http://www.communications.gov.au>
 35. Australian Broadcasting Corporation. Act, 1983. Sydney : ABC, 1983. 21 p.
 36. Зернецька О. В. Магнати і імперії. Руперт Мердок. *Всесвіт*. 1998. № 3. С. 174–177.
 37. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. Київ : Освіта, 1999. 352 с.
 38. Зернецька О. В. Глобальна комунікація. Київ : Наукова думка, 2017. 350 с.

УДК 94 : 327 (94) «1939/1945»

Ветринський І. М.

УЧАСТЬ АВСТРАЛІЇ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ: МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Проаналізовано міжнародно-політичні передумови вступу Австралійського Союзу до Другої світової війни. Прослідковано еволюцію відносин Австралійського Союзу з Великою Британією в контексті створення Британської Співдружності Націй та подій Другої світової війни. Розглянуто регіональний вимір Другої світової війни в рамках Азійсько-Тихоокеанського регіону,

зокрема – місце й роль в цих подіях Японії та Австралії, та США. Показано особливості впливу зовнішніх загроз на трансформацію зовнішньополітичної стратегії Австралійського Союзу, зокрема в сфері національної безпеки. Виявлено особливості підходу забезпечення національної безпеки та оборони Австралії в рамках її участі в Другій світовій війні.

Ключові слова: Австралійський Союз, Друга світова війна, Сполучені Штати Америки, Перл-Гарбор, Японія.

Igor Vietrynskyi. Commonwealth of Australia in World War II: international politics context. The international political background of the entry of the Commonwealth of Australia into the Second World War are analyzed. The evolution of the relationships between the Commonwealth of Australia and Great Britain in the context of the creation of the British Commonwealth and according to events of the Second World War is considered. The regional aspects of World War II within the Asia-Pacific region is analyzed, in particular, the place and role of Japan, Australia and the United States. The features of the influence of external threats on the transformation of the foreign policy strategy of the Commonwealth of Australia are shown, in particular, in the national security sphere. The features of main approaches for ensuring of national security and defense of Australia in context of its participation in the Second World War are considered.

Keywords: Commonwealth of Australia, World War II, United States of America, Pearl Harbor, Japan.

Друга світова війна стала однією з найбільш значущих подій у новітній історії людства. Масштаб насильства та кількість жертв глобального конфлікту були безпрецедентними, тож протягом багатьох десятиліть провідні держави світу робили все, щоб виключити навіть можливість повторення подібної трагедії. Проте, уроки історії демонструють тенденцію до поступової втрати своєї суспільної ваги, і сьогодні ми бачимо швидке накопичення

конфліктного потенціалу в міжнародній системі. Збройна боротьба за сфери геополітичного впливу ніколи не припинялася, і деякі держави є активними акторами цього процесу, а інші – яких більшість – змушені лише реагувати на ситуацію, яка склалася. Свого часу для Австралійського Союзу вступ до Другої світової війни – власне, так само як і до Першої світової – був визначений позицією Великої Британії, яка історично була основним військовим союзником та гарантом безпеки свого домініону. Проте, за наслідками участі у двох світових війнах, Австралія змогла суттєво покращити своє міжнародно-політичне становище, здобувши геополітичну суб'єктність та зміцнивши свої позиції в регіоні та світі.

Наша держава історично перебуває на перехресті геополітичних інтересів великих гравців, тож вивчення особливостей військового досвіду Австралії буде актуальним та доцільним з точки зору вироблення ефективної позиції України на міжнародній арені в контексті посилення зовнішніх загроз.

Метою статті є аналіз ролі Австралійського Союзу в Другій світовій війні, міжнародно-політичних передумов та наслідків участі країни в глобальному конфлікті.

Трагічні події та міжнародно-політичні підсумки Першої світової війни докорінно змінили політичну карту світу. Чимало країн постали на руїнах імперій, частина залежних територій виборолі своє право на отримання самостійності. Зокрема, активна роль британських домініонів під час Першої світової дозволила їм вимагати незалежності, яку вони зрештою отримали після декларації Бальфура, підкріпленої згодом Вестмінстерським статутом 1931 р. Однією з цих молодих країн стала й Австралія. Зважаючи на специфіку політичного та економічного укладу (віддаленість, автономія, усталені економічні відносини з Британією), для Австралії мало що принципово змінилося після отримання фактичної незалежності. Головним чином новий статус мав зовнішньополітичне значення. Проте, історична інерція була дуже сильною і напередодні Другої світової війни зовнішня політика Австралії великою мірою залишалася віддзеркаленням

британської. Тож, коли Британія оголосила Німеччині війну після її нападу на Польщу, Австралія так само підтвердила, що знаходиться в стані війни з Німеччиною.

Якщо економіка та промисловість Австралійського Союзу в міжвоєнний період активно розвивалися, то її зовнішня політика залишалася у зародковому стані. Формування австралійської позиції на міжнародній арені відбувалося в умовах цілковитої орієнтації на політику Великої Британії; це стосувалося й відношення до агресивних шовіністичних режимів Німеччини та Італії. Слідом за Лондоном Австралійський уряд наслідував його політику умиротворення агресорів, марно розраховуючи на механізми колективної безпеки та Лігу Націй. Хоча окремі австралійські політики активно закликали до більш ретельної підготовки держави до війни, подібна позиція не знаходила підтримки австралійської правлячої еліти. Одним з тих, хто найбільш активно критикував політику Гітлера й Муссоліні в Європі, був міністр закордонних справ Австралійського Союзу У. Хьюз [1]. Також, не дивлячись на зростаючу загрозу з боку агресивної японської імперії, протягом тривалого часу австралійський уряд утримувався від будь-яких активних дій, спрямованих на попередження нападу. Зокрема, під час японської агресії проти Китаю у 1937 р. замість санкцій чи ембарго було прийнято рішення «не критикувати Японію більш, ніж це буде необхідно» [2]. Австралійці були впевнені, що британські союзники зможуть забезпечити мирне небо над п'ятим континентом, тож фактично не готувалися до бойових дій на власній території. Однак усвідомлення масштабів конфлікту та ступеня загроз привели до того, що з початку 1940 р. вся країна активно розпочала перехід до військової економіки. Одночасно традиційною була готовність приймати активну участь у підтримці європейської кампанії Лондона всіма наявними засобами та ресурсами.

У 1939 р. Австралія завершила індустріалізацію: створення необхідних ключових галузей промисловості відбувалось зокрема шляхом об'єднання з промисловими компаніями на кшталт ВНР або Collins House, а також – завдяки використанню власних

технічних організацій, таких як Рада з постачання боєприпасів (Munitions Supply Board) Міністерства оборони [3].

Не дивлячись на те, що традиційно гарантом своєї безпеки австралійці вважали Велику Британію, керівництво держави розуміло, що можливості останньої є обмеженими з огляду на віддаленість та виклики в Європі, тож вже з 1930-х рр. починається активний розвиток збройних сил Австралійського Союзу. Станом на 1937 р. в розпорядженні австралійських ВМС було 12 бойових кораблів, які були укомплектовані 1050 військовослужбовцями. Бойову основу армії склали 7 дивізій зі складу сухопутних сил. Військово-повітряні сили склалися з 8 ескадрилій й 96 літаків, однак в планах було збільшити їх майже в двічі – до 17 ескадрилій з 194 літаками. Виділення значних коштів на потреби оборонної промисловості відбувалося в рамках виконання рішення Імперської конференції 1923 р., де було погоджено, що головним обов'язком кожної частини Британської імперії є забезпечення її місцевої системи оборони. Щоправда, зважаючи на розміри та географічні особливості Австралії, військовий потенціал, який вдалося накопичити, навряд чи можна вважати достатнім для ефективної оборони континенту [4, с. 126]. Відповідно з початком війни економіку країни швидкими темпами почали переводити на військові рейки. Як наслідок – до весни 1942 р. було створено достатньо озброєнь, щоб цілком укомплектувати шість піхотних дивізій. Оскільки головною загрозою австралійці цілком слушно вважали напад з боку Японії, перед військовою промисловістю стояло завдання перевершити бойовий потенціал агресивного сусіда, що й було досягнуто. Австралійська артилерія значно переважала можливості японської, протитанкові гармати могли пробивати броню будь-якого японського танка в регіоні, що значно підвищувало ціну потенційного вторгнення [3].

Австралійці підтримали Лондон одразу після оголошення ним війни Німеччині 3 вересня 1939 р., прем'єр-міністр Роберт Гордон Мензіс промовив тоді наступні відомі слова, які транслювались на кожній національній та комерційній радіостанції країни:

«Друзі австралійці, мій сумний обов'язок офіційно повідомити вас, що внаслідок наполегливості Німеччини в її вторгненні в Польщу Велика Британія оголосила їй війну, і, як результат, Австралія також перебуває у стані війни. На долю демократичного лідера не може випасти більш важке завдання, ніж зробити таке оголошення» [5]. Представники австралійського уряду були свідомі того, що Британія потребуватиме допомоги домініонів, тож Р. Мензіс у своєму зверненні наголосив, що «ця війна вбере в себе не лише солдатів та матросів, але й припаси, продовольство та гроші» [4, с. 145]. Але разом з тим в австралійців не було жодних сумнівів у справедливості своєї та британської антинацистської позиції, про що Р. Мензіс повідомив телеграмою Лондон вже наступного дня після оголошення війни. За 3 місяці в Європу відбули понад 20 000 австралійських солдат. Також для допомоги Лондону було відправлено бойові кораблі та авіацію Австралійського Союзу; перші забезпечували панування британського флоту в Середземному морі та захищали Суецький канал, а другі брали активну участь в драматичній повітряній «битві за Англію». Австралійці воювали в кампаніях проти Німеччини та Італії в Європі, Середземномор'ї та Північній Африці, а також – проти Японії у Південно-Східній Азії та інших частинах Тихого океану [6].

Дивізії Австралійських Імперських Сил, спрямовані на допомогу Великій Британії, билися у найскладніших точках Близького Сходу, Європи та Північної Африки, зокрема саме австралійці взяли міста Бардія, Тобрук та Бенгазі на узбережжі Лівії, захопивши при цьому в полон десятки тисяч італійців та велику кількість військової техніки. Крім того, під час оборони Тобруку анзакам довелося зійтися в бою з німецькими частинами Е. Ромеля, які тримали місто в облозі протягом 240 днів, доки відправлені на підтримку британські частини його не деблокували [7]. Навесні 1941 р. дивізії анзаків разом з британськими військами та солдатами Вільної Франції вступили у протистояння з силами французького режиму Віши за контроль над Сирією та Ліваном. Кампанія завершилася влітку перемогою союзників. Проте, під

час грецької кампанії, зокрема в Афінах, Коринфі та на Криті, австралійців та інших союзників спіткала невдача – зіткнення з німецькими військами закінчилося розгромом військ коаліції, під час якого австралійці втратили тисячі бійців убитими та полоненими. Три британських крейсери та шість есмінців було втрачено під час битви за Крит, а жахливу евакуацію з острова – під шквальним вогнем противника та без прикриття з повітря – порівнюють з аналогічною трагедією в Дюнкерку [7]. Після виводу основної групи австралійських військ з Північної Африки в регіоні залишилися кілька ескадрилій, які підтримували наступ британської армії в Лівії та Тунісі. Крім того, у висадці в регіоні військ союзників брали участь два австралійських військових судна.

Протягом всієї війни різні австралійські підрозділи та з'єднання брали участь в обороні Великої Британії. Під час драматичних подій «битви за Британію», коли німецька авіація прагнула здобути панування в британському повітряному просторі та забезпечити можливість повномасштабного вторгнення на територію держави, більш ніж 100 льотчиків з Австралії билися разом з британськими ВПС [8]. В період з червня 1940 р. по січень 1941 р. на території Об'єднаного королівства розміщалися дві австралійські піхотні бригади, що перебували в складі британських мобільних сил на випадок можливої висадки німців. Кілька австралійських ескадрилій захищали повітряний простір Британії від німецьких бомбардувальників та ракет Фау-2, починаючи з 1941 р. і до кінця війни. Австралійські пілоти підтримували британців також під час протистояння з німцями в Атлантиці, на їхньому рахунку більше десятка потоплених підводних човнів. Також австралійські бойові кораблі допомагали в ескортуванні караванів в цьому регіоні. Анзаки брали активну участь в стратегічному бомбардуванні Німеччини, а також здійснювали авіапідтримку під час висадки в Нормандії [9].

На початку війни Австралія опинилася в дуже непростому стратегічному становищі: з одного боку, зважаючи на союзницькі відносини та численні історико-культурні зв'язки, необхідно

було допомогти Британії в її протистоянні агресорам в Європі, однак – з іншого боку, – головною загрозою для п'ятого континенту була агресивна та експансіоністська політика Японії в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. На допомогу Британії було відправлено значну кількість бійців та техніки, але зовсім не було впевненості, що британські війська та флот зможуть ефективно допомогти Австралії у випадку нападу Японії. Якщо до 1939 р. австралійці цілком обґрунтовано розраховували на захист з боку британських союзників, то після перших кількох місяців війни, коли Лондон в Європі фактично залишився наодинці з Німеччиною та країнами фашистського альянсу, які успішно використовували всі захоплені території в якості плацдармів та баз для атаки, стало зрозуміло, що британці радше самі потребують допомоги, аніж здатні когось захистити. За цих умов уряд Австралійського Союзу почав шукати додаткових союзників, здатних посприяти в тому, щоб дати відсіч можливій японській агресії. Найбільш логічним та природнім союзником в цьому контексті виглядали США, з якими австралійці вже на початку 1940 р. інтенсифікували відносини та перемовини. Ініціатором активного зближення з Америкою був особисто голова австралійського уряду Р. Мензіс, який навіть був готовий скласти повноваження прем'єр-міністра, щоб очолити дипломатичну місію в США. Зрештою в березні 1940 р. у Вашингтоні було відкрито посольство Австралійського Союзу, що підняло відносини держав на принципово новий якісний рівень; головою дипломатичного представництва став досвідчений дипломат Р. Кейнсі [4, с. 147]. Згодом курс на зближення зі США продовжив інший голова австралійського уряду Джон Кертін.

Не дивлячись на занепокоєння австралійців, уряд США – власне так само як і британський – не розглядав війну з Японією в якості високо вірогідної перспективи. Принципова зміна американської позиції відбулася лише після атаки японців на військово-морську базу США в Перл-Гарбор, яка стала для союзників «громом серед ясного неба» та змусила Вашингтон зрозуміти, що уникнути активної участі в глобальному конфлікті не

вдасться. Вранці 7 грудня 1941 р. в 7:55 за місцевим часом 183 літаки Імператорського Флоту Японії атакували військово-морську базу США в Перл-Гарборі на острові Оаху (Гавайї). Метою атаки було знищення та пошкодження якомога більшої частини Тихоокеанського флоту США раніше, ніж він зможе відреагувати на японські операції проти британських, голландських та американських територій в Південно-Східній Азії, що тривали на той момент [10]. Перша хвиля атак почалася з бомбардування ангарів і припаркованих літаків на летовищах острову, одночасно під торпедним обстрілом опинилися військові кораблі США, пришвартовані в гавані. В перші п'ять хвилин атаки було уражено чотири лінкори, зокрема, американські бойові кораблі «Оклагома» та «Аризона». За кілька хвилин одна з бомб потрапила в порохові сховища «Аризони», і вибух потопив корабель та вбив 1177 чоловік екіпажу [11].

Після першої руйнівної атаки за півгодини пішла друга хвиля зі 170 японських літаків. Протягом двох годин було потоплено чи пошкоджено 18 американських військових кораблів, знищено 188 літаків та вбито 2403 американських військових [11]. Пізніше чимало з пошкоджених кораблів було відновлено, і вони брали участь в майбутніх боях. Головною ціллю японців були американські авіаносці Тихоокеанського флоту, але за збігом обставин всі три кораблі цього класу були відсутні в той день в Перл-Гарборі, тож уникнули будь-яких пошкоджень і пізніше стали головною потугою тихоокеанської кампанії США. До нападу на гавайську базу американських ВМС участь США обмежувалася підтримкою союзних військ зброєю та припасами відповідно до угоди по ленд-лізу, оскільки більшість американців не бажали вступати у війну. Проте вже на наступний день після атаки на Перл-Гарбор президент США Ф. Рузвельт виступив в Конгресі з закликом офіційно оголосити війну Японії, що й було зроблено годиною пізніше. Вступ американців у Другу світову змінив стратегічну ситуацію в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, на що негайно відреагувала Австралія – прем'єр-міністр країни Дж. Кертін виказав підтримку США та оголосив про свою готовність

найрадикальнішим чином переглянути військові й політичні доктрини Австралійського Союзу з метою напрацювання спільних оборонних планів з провідною роллю США, які дозволять змінити ситуацію та розбити ворога [4, с. 158].

Одразу після успішної атаки на Перл-Гарбор японці розпочали масштабну наступальну операцію в регіоні: 8 грудня імперські війська вторглися на територію Таїланду, що лежав на шляху до британських баз та територій, зокрема, у Бірмі, Малайї та Сінгапурі, захоплення яких, своєю чергою, відкривало шлях до Австралії. Того ж дня японський десант висадився в гавані Кота-Бару на півночі Малайї, де окрім британського та індійського контингенту знаходились також австралійські сили в складі 8-мої піхотної дивізії та 4-ї авіаескадрильї. Для боротьби проти цього десанту з Сінгапуру вийшли лінкор «Принс оф Уельс» та лінійний крейсер «Рипалс», але оскільки вони слідували без прикриття з повітря, то вже 10 грудня були потоплені японською авіацією, наслідком чого стало встановлення японського контролю над всією східною частиною Малайї та втрата британських сил в цьому районі [12]. 14 грудня імперськими військами було захоплено Вікторію-Пойнт в Бірмі, що поставило британців у дуже скрутне становище, оскільки там був розташований єдиний проміжний аеропорт між Індією та Сінгапуром, тож логістичні ланцюги союзників для захисту цього надважливого стратегічного порту було зруйновано [12]. 14 січня 1942 р. австралійські війська, розташовані в Малайї, вступили в бойовий контакт з японською армією, але під натиском переважаючих сил 31 січня відійшли з боями в Сінгапур. Втрати були вражаючими – до половини особового складу підрозділів дивізії. Залишки 8-ї австралійської дивізії за наказом командувача британськими військами в Сінгапурі А. Персиваля були розміщені на північно-західній ділянці острова. Так сталося, що саме на австралійській ділянці оборони 8 лютого 1942 р. після багатогодинної артилерійської підготовки та бомбардувань висадились японці. Протягом двох днів точилися запеклі бої, але стримати переважаючи імперські сили не було жодного шансу. 15 лютого Сінгапур було взято під

повний контроль японцями, що призвело до найбільшої в історії капітуляції військ під командуванням Британії – десятки тисяч індійських, австралійських та британських солдат потрапили в полон [12].

Падіння Сінгапуру, який австралійці й британці вважали головним «щитом» проти Японії, відкриває нову драматичну сторінку в історії участі Австралійського Союзу у Другій світовій війні, коли під безпосередньою агресією опинилася територія самого материка. У лютому 1942 р. одразу після взяття Сінгапуру Японія починає повітряні атаки на Північну Територію Австралії, зокрема на її столицю – місто Дарвін. 19 лютого 1942 р. відбулася перша й найбільша атака на материкову частину Австралії: 188 літаків були запущені з чотирьох японських авіаносців. Оскільки австралійській армії фактично нічого було протиставити агресорові, втрати від цього нападу були величезними: сотні людей було вбито та поранено, знищено 8 кораблів та десятки військових літаків. Атаку на Дарвін називають також «австралійським Перл-Гарбором» [13, с. 16]. Протягом наступних 20 місяців японці здійснили 64 рейди на Північну Територію, з яких 46 прийшлося на Дарвін – головну базу австралійських ВВС в цьому районі [4, с. 162].

Практично паралельно з атаками на північ австралійського материка в березні 1942 р. японці починають наземну операцію на території Нової Гвінеї, метою якої було захоплення головного австралійського адміністративного центру на острові – міста Порт-Морсбі. Взяття під контроль Папуа-Нової Гвінеї відкривало Японії прямий шлях для вторгнення на територію Австралії. Натомість австралійське військове керівництво вважало одним з принципових пріоритетів зупинити наступ японців за межами території Австралійського Союзу, тож в Новій Гвінеї агресор зустрів відчайдушний опір з боку австралійців та їхніх союзників. Хоча загальне керівництво військами здійснювали США, битви за Нову Гвінею вели здебільшого австралійські сили, причому були задіяні і сухопутні підрозділи, і авіація, і військовий флот. Спроби японців захопити Порт-Морсбі не обмежувались

сухопутною операцією, і на початку травня 1942 р. японське командування відправило велику ескадру, що включала авіаносці, для взяття під контроль адміністративного центру Нової Гвінеї. Японські сили зустрілися з флотом союзників в Кораловому морі, де й відбулася вирішальна битва. Втрати обох сторін були значними, але союзники здобули стратегічну перевагу, захистивши Порт-Морсбі та вивівши з ладу два ворожих авіаносця, які мали грати суттєву роль у подальшому просуванні японських військ в регіоні. Фактично ця битва стала поворотним моментом протистояння в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, зупинивши просування Японії на південь [14].

Боротьба за Нову Гвінею тривала до 1945 р., але вже в 1943 р. союзникам вдалося вибити японців з декількох ключових позицій, що визначило результат кампанії. Втрати японської армії на новогвінейському театрі бойових дій сягнули 200 тисяч вбитих та поранених, в той час як союзники втратили близько 15 тисяч бійців. Починаючи з 1943 р. стратегічна ситуація в районі Тихого океану змінюється на користь союзників, Японія втрачає Нову Гвінею, Філіппіни та низку інших островів, рівень загрози для Австралії суттєво знижується, і – відповідно – її участь в бойових діях також скорочується [4, с. 170].

Участь у Другій світовій війні дорого обійшлася Австралійському Союзу, в період 1939–1945 рр. до лав армії, флоту та авіації вступили понад 728 тис. чоловік, з яких 558 тис. воювали за межами батьківщини. І хоча втрати австралійської армії у Другій світовій війні були набагато меншими, аніж у Першій світовій, все одно цифри були вражаючими: так, загальна кількість загиблих, в тому числі – внаслідок хвороб та поранень, сягнула 25 тис. чоловік (проти 60 тис. у 1914–1918 рр.). Кількість поранених становила, відповідно, 23 тис. проти 155 тис. (включно з 16,5 тис. отруєних газами). Водночас, кількість полонених за період 1939–1945 рр. майже в шість разів перевищила цей показник у 1914–1918 рр. [2].

Друга світова війна стала поворотним моментом для Австралійського Союзу, ознаменувавши фактичний перехід до нової ро-

лі на міжнародній арені в якості незалежного суб'єкта міжнародних відносин. Також події Другої світової на десятиліття вперед визначили фундаментальні стратегічні орієнтири та пріоритети Австралії, зокрема, у сфері національної безпеки і оборони. Протягом кількох століть головним військовим союзником країни була Велика Британія, її військово-морський флот був гарантом безпеки континенту, а австралійські збройні сили задумувалися й створювалися як складова частина британських військ. Подібна ситуація зберігалася до початку Другої світової війни, проте вже на початковому її етапі, коли Лондону довелося зіштовхнутися з потужністю нацистської Німеччини та її союзників, стало зрозуміло, що Австралія радше буде змушена сама підтримувати колишню метрополію, аніж може розраховувати на її захист. Саме за цих умов відбулася стратегічна переорієнтація австралійських збройних сил на більш тісні союзницькі відносини зі США, які ефективно підтримали Австралію в момент японської агресії. Розвиток відносин з американцями у військово-стратегічній сфері почався у 1940 р. з відкриттям австралійського посольства у Вашингтоні, через яке Дж. Кертін у 1942 р. звернувся до США по допомогу на тлі масштабної японської агресії в регіоні в цілому та проти Австралійського Союзу зокрема. Успіхи у спільній боротьбі під час Другої світової, а також початок нового глобального протистояння – Холодної війни – спонукали Австралію у 1951 р. укласти союзницький договір зі США та Новою Зеландією, що отримав назву АНЗЮС і є актуальним і досі.

Друга світова війна стала першим та найголовнішим іспитом для молодого австралійського незалежності, який вона з честю витримала, посівши гідне місце серед країн-переможниць. Австралія стала одним з активних учасників процесу створення Організації Об'єднаних Націй. Маючи напрацьовану протягом війни спільну позицію з Новою Зеландією, австралійський уряд насамперед захищав інтереси «менших держав», виступаючи проти примату ролі «великих держав» в рамках нової глобальної організації. Період Другої світової війни став важливим етапом розвитку австралійської дипломатії. Так, протягом 1939–1940 рр.

було відкрито дипломатичні представництва Австралійського Союзу в США, Японії, Канаді та Новій Каледонії, а до кінця війни додалися місії в Китаї, Нідерландах, Малайї, СРСР, Індії, Новій Зеландії та на Тиморі. До середини ХХ ст. австралійські дипломатичні установи з'явилися в 24 країнах, що засвідчило утвердження нової ролі держави на міжнародній арені.

Використані джерела та література:

1. Fitzhardinge L. F. Hughes, William Morris (Billy) (1862–1952). *Australian Dictionary of Biography*. URL: <https://adb.anu.edu.au/biography/hughes-william-morris-billy-6761/> (дата звернення: 27.10.2021).
2. Малаховский К. История Австралии. URL: <http://historic.ru/books/item/f00/s00/z0000185/st011.shtml> (дата звернення: 27.10.2021).
3. Ross A. The role of Australian industrial power in the defeat of Japan in World War II. URL: <https://www.aspistrategist.org.au/the-role-of-australian-industrial-power-in-the-defeat-of-japan-in-world-war-ii/> (дата звернення: 27.10.2021).
4. Скоробогатых Н. С. История Австралии. ХХ век. М. : ИВ РАН, 2015. 452 с.
5. Australians in WWII // The Australian War Memorial. URL: <https://www.awmlondon.gov.au/australians-in-wwii> (дата звернення: 27.10.2021).
6. Second World War, 1939–45 // Australian War Memorial. URL: <https://www.awm.gov.au/articles/second-world-war/> (дата звернення: 27.10.2021).
7. The Rats of Tobruk, 1941 // The Australian War Memorial. URL: <https://www.awmlondon.gov.au/battles/tobruk> (дата звернення: 27.10.2021).
8. Battle of Britain. Britannica. URL: <https://www.britannica.com/event/Battle-of-Britain-European-history-1940> (дата звернення: 27.10.2021).
9. Battle of Britain // Australian War Memorial. URL: https://www.awm.gov.au/articles/encyclopedia/battle_of_britain (дата звернення: 27.10.2021).
10. Hoyt E. Pearl Harbor Attack. New York/London : Sterling, 2001. 156 p.
11. What happened at Pearl Harbor? // Imperial War Museum. URL: <https://www.iwm.org.uk/history/what-happened-at-pearl-harbor> (дата звернення: 27.10.2021).
12. Pearl Harbor and the Japanese expansion, to July 1942 // Britannica. URL: <https://www.britannica.com/event/World-War-II/Pearl-Harbor-and-the-Japanese-expansion-to-July-1942> (дата звернення: 27.10.2021).
13. Lewis T. A War at Home. Comprehensive guide to the first Japanese attacks on Darwin. Darwin: Tall Stories, 2003. 76 p.
14. Battle of the Coral Sea // Britannica. URL: <https://www.britannica.com/event/Battle-of-the-Coral-Sea> (дата звернення: 27.10.2021).